

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2018 Melhus Sparebank

INNHOLDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)	0
1. Innledning og formål med dokumentet	2
2. Konsolidering	2
3. Kapitalkrav	3
3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav	3
3.2 Bufferkrav	4
3.3 Uvektet kjernekapitalandel	4
4. Kredittrisiko og motpartsrisiko	5
4.1 Definisjon misligholdte engasjement:	5
4.2 Metode for beregning av nedskrivninger	5
4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	5
4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	6
4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	6
4.6 Endringer i tapsavsetninger	7
4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	7
4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	7
4.9 Sikkerhetsstilte eiendeler	9
4.10 Motpartsrisiko knyttet til derivater	9
5. Egenkapitalposisjoner	10
6. Renterisiko	10
7. Styring og kontroll av risiko	10
Risikostyrings - og compliancefunksjonen	11
Årlig internkontrollgjennomgang/risikovurdering	12
Risikotoleranse	14
7.2 Risikoanalyse og beregning av kapitalbehov	15
7.3 Gjennomgang av bankens viktigste risikoer	16
7.5 Mål på kapitaldekning	20

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2018 med mindre annet fremgår.

I tillegg til dette dokumentet finnes mye av finansiell informasjon som oppfyller kravet til Pilar 3 i årsrapporten.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

2. KONSOLIDERING

Melhusbanken har ikke datterselskaper og er ikke en del av et konsern. Tabellene gir en oversikt over tilknyttede selskaper og selskaper hvor investeringen er fratrukket i ansvarlig kapital:

Selskaper som er delvis konsolidert – egenkapitalmetoden (tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet)

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Melhus Regnskap AS	153	4.880	34 %	34 %	Melhus	Regnskapskontor
Heimdal Eiendomsmegling AS	87045	36898	41,45 %	41,45 %	Trondheim	Eiendomsmegler

Selskaper hvor investeringen er fratrukket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Eika Gruppen AS	512.457	74.306	2,09 %	2,09 %	Oslo	Finanskonsern
Eika Boligkreditt AS	23.972.521	100.684	2,19 %	2,19 %	Oslo	Kredittforetak
Vipps AS	1.878	7.432	0,18 %	0,18 %	Oslo	Finansforetak
Kvinesdal Sparebank	14.776	1.034	2,32 %	2,32 %	Kvinesdal	Sparebank

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

	2018
Innskutt kapital	300.710
Opptjent kapital, ekskl. foreslått utbytte	567.879
Fradrag immaterielle eiendeler	-1.708
Fradrag "prudent valuation"	-726
Fradrag for ansvarlig kapital andre finansinstitusjoner, ikke vesentlig eierandel < 10%	-91.704
Overgangsbestemmelser vedr. fradrag for ikke vesentlige eierandeler	0
Ren kjerne kapital	774.451
Fondsobligasjoner	85.362
Overgangsbestemmelser vedr. fradrag for ikke vesentlige eierandeler	0
Kjerne kapital	859.813
Ansvarlig kapital	110.036
Overgangsbestemmelser vedr. fradrag for ikke vesentlige eierandeler	0
Ansvarlig kapital	969.849

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Eksponeringskategori/beregningsgrunnlag	2018
<i>Lokale og regionale myndigheter</i>	2.653
<i>Institusjoner</i>	43.077
<i>Foretak</i>	326.506
<i>Massemarkedsengasjementer</i>	544.865
<i>Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom</i>	2.934.744
<i>Forfalte engasjementer</i>	85.809
<i>Obligasjoner med fortrinnsrett</i>	15.501
<i>Andeler i verdipapirfond</i>	76.852
<i>Egenkapitalposisjoner</i>	139.230
<i>Øvrige engasjementer</i>	56.033
Beregningsgrunnlag kredittrisiko	4.225.270
Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	310.913
Beregningsgrunnlag CVA-risiko	558
Samlet beregningsgrunnlag	4.536.741

Banken har blitt underlagt et Pilar 2-krav på 3,3 % fra 21.11.2016. Banken har et kapitalmål på 16,0 % for ren kjernekapitaldekning.

Konsolidering av samarbeidende grupper

Fra 01.01.2018 skal alle banker rapportere kapitaldekning konsolidert med eierandel i samarbeidsgrupper. Banken har en eierandel på 2,12 % i Eika Gruppen AS og på 2,19 % i Eika Boligkreditt AS.

Ren kjernekapital	863.636
Kjernekapital	966.555
Ansvarlig kapital	1.094.019
Beregningsgrunnlag	5.316.006
Kapitaldekning i %	20,6 %
Kjernekapitaldekning	18,2 %
Ren kjernekapitaldekning i %	16,3 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	8,5 %

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2018 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 399 millioner:

Bufferkrav	
Bevaringsbuffer (2,50 %)	132.900
Motsyklisk buffer (2,00 %)	106.320
Systemrisikobuffer (3,00 %)	159.480
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	398.700
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	239.220
Fastsatt pilar 2 krav (3,3%) - beregnet konsolidert 2,93%	155.759
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	69.956

Banken har 70 millioner kroner i ren kjernekapital tilgjengelig.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital, delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster og engasjementsbeløp for derivater og gjenkjøpsavtaler som ikke er balanseført. Ikke balanseførte poster blir justert for konverteringsfaktorer (ihht i CRR artikkel 429, nr 10). Uvektet kjernekapitalandel utgjør for banken 9,8%, mens konsolidert utgjør 8,5% pr. 31.12.18.

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller avsluttet konkurs, ved at utleggsforretning ikke har ført frem, ved rettskraftig dom, eller for øvrig ved at Banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller at engasjementet vurderes som tapt. Dette selv om banken har juridisk krav på kunden.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap. Ved førstegangs balanseføring skal det avsettes for tap tilsvarende 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene.

Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning, skal det gjøres en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kredittap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning.

Banken benytter modell utviklet av Eika og SDC for å beregne tapsavsetning. Eika har utviklet egne modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). SDC har videre utviklet løsning for eksponering ved mislighold (EAD), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning i risiko siden første gangs innregning, som banken har valgt å benytte. Forventet kredittap (ECL) beregnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente.

Nærmere beskrivelse av modellen gjøres i årsregnskapet note 2.7 og 3.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning				
Lønnstakere o.l.	5.422.624	304.133	4.450	5.731.207
Utlandet	22.642	296	-	22.938
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	159.888	24.505	384	184.777
Industriproduksjon	41.938	4.275	1.685	47.898
Bygg og anlegg	293.295	63.155	31.932	388.382
Varehandel, hotell/restaurant	72.813	16.032	7.988	96.833
Transport, lagring	31.431	1.995	5.012	38.438
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	1.415.006	19.153	42.839	1.476.998
Sosial og privat tjenesteyting	74.531	41.001	3.561	119.093
Sentralbank	37			37
Kredittinstitusjoner	146.679		17.249	163.928
Sum	7.680.884	474.545	115.100	8.270.529
"Tronheimsregionen"	7.106.081	463.328	112.822	7.682.231
"Øvrige deler av hjemfylke"	180.262	6.463	184	186.909
Resten av Norge	371.899	4.458	2.094	378.451
Utlandet	22.642	296		22.938
Gjennomsnitt²	7.446.567	515.932	145.254	8.107.752

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1–3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	78.781	59.034	329.030	666.221	5.820.547	580.555	7.534.168
Ubenyttede rammer			268.981		205.564		474.545
Garantier				115.100	-		115.100
Sum	78.781	59.034	598.011	781.321	6.026.111	580.555	8.123.813

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån fordelt på typer av motparter.

Mislighold og nedskrivninger (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år
Offentlig forvaltning				
Lønnstakere o.l.	12.851		755	12
Utlandet				
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske				
Industriproduksjon	523			
Bygg og anlegg				
Varehandel, hotell/restaurant	21.927	4.370	2.206	
Transport, lagring				
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	40.919	24.053	2.966	1.189
Sosial og privat tjenesteyting	100			
Sum	76.320	28.423	5.927	1.201

4.6 Endringer i tapsavsetninger

Note 11 i årsregnskapet viser endring i tapsavsetninger og bevegelser av engasjement mellom de ulike stegene ihht. IFRS 9.

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	37	37				
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	164.482	164.482				
Offentlige foretak						
Multilaterale utviklingsbanker						
Internasjonale organisasjoner						
Institusjoner	186.480	186.480				
Foretak	446.580	368.767				17 %
Massemarkedsengasjementer	858.724	858.724				
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	6.715.219	1.014.106			85 %	
Forfalte engasjementer	95.296	93.728			98 %	
Høyrisiko-engasjementer						
Obligasjoner med fortrinnsrett	155.007	155.007				
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating						
Andeler i verdipapirfond	359.840	359.840				
Egenkapitalposisjoner	231.188	231.188	91.188			
Øvrige engasjementer	62.264	62.264				
Sum	9.275.117	3.494.623	91.188	-		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter. Dvs at f.eks pant i eiendom som er 100%-vektet ikke hensyntas i tabellen.

Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet, garantier eller avtaler om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være næringseiendom, boliger, varelager, driftstilbehør og/eller fordringer. I en del tilfeller benyttes også realkausjoner og simple kausjoner. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges realisasjonsverdien i en fortsatt drift situasjon til grunn hos kundene. Vi har gjennom året ikke tiltrådt pantesikkerheter.

Nedenfor vises engasjement i og utenfor balansen fordelt etter type eiendomssikkerhet:

	2018	2017
Enebolig	3.611.232	3.550.271
Selveierleilighet	1.321.774	1.177.630
Landbrukseiendom m/bolig	624.703	540.561
Fritidsbolig	326.759	313.970
Næringseiendom m/boligdel	269.543	276.109
Landbrukseiendom	125.064	80.126
Forretningsbygg	186.806	201.704
Næringsbygg	269.022	277.116
Tomt	391.314	348.025
	7.126.217	6.765.512

I tillegg kommer realkausjoner som også er sikkerhet i eiendom. I henhold til kapitaldekningsregelverket inndeles engasjement i kategorier. Nedenfor følger oppstilling som viser denne fordeling på balanseførte engasjementer:

	2018	2017
Eng. med pantesikkerhet i boligeiendom (35%-vektet)	5.402.121	5.138.530
Andre engasjementer med pantesikkerhet i boligeiendom	1.392.212	1.370.815
Foretak	546.771	358.178
Øvrige engasjementer	198.994	277.185
	7.540.098	7.144.708

Dette viser at over 90% av balanseførte engasjement er direkte sikret med pant i eiendom, jfr note 3 i årsregnskapet.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Sikkerhetsstilte eiendeler

Tabellen viser bankens finansielle eiendeler som kan stilles som sikkerhet for lån i sentralbanken. Pr. 31.12.2018 er det ikke tatt opp lån i sentralbanken, men tabellen viser også allerede stilte sikkerheter som gir mulighet for dagslån eller F-lån fra sentralbanken.

Pantsatte og ikke-pantsatte eiendeler

Eiendeler	Balanseført verdi av ikke-sikkerhetsstilte eiendeler		Balanseført verdi av sikkerhetsstilte eiendeler	
	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken
Rentebærende verdipapirer	361.612	318.654	183.788	174.965
herav: Covered bonds (inkl. OMF)	154.798	154.798	170.749	162.501
herav: sikrede verdipapirer (ABS)				
herav: utstedt av offentlig forvaltning	163.856	163.856	13.039	12.464
herav: utstedt av finansielle foretak	42.958			
herav: utstedt av ikke-finansielle foretak				
Sum	361.612	318.654	183.788	174.965

4.10 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde 46,5 millioner kroner (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Banken har pr. i dag kun gjort derivatavtaler mot en motpart. Derivater føres til virkelig verdi. Virkelig verdi av avtalene vises i note 22a i årsregnskapet.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Egenkapitalinstrumenter faller i målekategorien virkelig verdi over resultat. For egenkapitalinstrumenter som ikke holdes for handelsformål, er det anledning til å velge å føre disse til virkelig verdi over utvidet resultat. Egenkapitalinstrumenter som er strategiske investeringer, blir derfor klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat uten resirkulering. Disse egenkapitalinstrumentene er ikke derivater eller holdt for handelsformål.

Årsregnskapets noter 16 til 18 viser egenkapitalposisjoner, samt type verdipapir, bokført verdi og virkelig verdi.

6. RENTERISIKO

Renterisiko oppstår fordi rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende. Banken søker å ha en kontrollert renterisiko og risikoen har gjennom hele året ligget innenfor de rammer styret har vedtatt. Det aller meste av bankens utlån løper med flytende rente som følger markedets renteutvikling. Tilsvarende har banken innskudd med flytende rente og innlån fra markedet med flytende rente. I den grad banken har utlån med fast rente søker man å balansere innlånsiden ved bruk av derivatavtaler, slik at størrelse og renteavtaler på lån og innlån med ulike løpetider er i rimelig balanse. Vår obligasjonsportefølje og andre innlån er til flytende rente, jfr. note 24.

En økning i renter vil medføre at både inntektssiden og kostnadssiden går opp. Dersom rentenivået (gjennomsnittlig rente for de ulike rentebærende elementene) hadde vært 1% høyere ville dette medført et økt resultat i størrelsesorden 5,3 mill. kr. etter skatt. Dette er under forutsetning av at både rente på utlån og innlån kan økes like mye samtidig. Det er dog ulike varslingsfrister på utlån og innskudd ved rentendringer, som banken taper på ved renteoppgang.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

*Kravene til opplysninger om styring og kontroll av risiko ligger i forskriftens § 45-7.
Banken skal si noe om*

- a) sin prosess for å vurdere samlet kapitalbehov (ICAAP)*
- b) sine retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko særskilt for hver risikotype, minimum for de risikoer som er omtalt i forskriften*

Opplysningene skal for hver risikotype inkludere

- strategi og prosesser for å styre og kontrollere risikoen*
- organisering av risikostyringsfunksjonen*
- omfanget av og egenskapene til risikorapportering – og målesystem*
- retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse*

Her kan banken bruke årsrapporten og sitt ICAAP- dokument (egen mal fra Eika VIS) som grunnlag for å beskrive dette.

Det bør vurderes å utdype forhold rundt bankens ICAAP-prosess, herunder om styrets involvering, interne deltagere og eventuelt bruk av eksterne for bistand og/eller kvalitetssikring. Bankens beskriver også håndteringen av de enkelte risikoene.

Dersom banken har datterselskaper som påfører banken en ikke-ubetydelig risiko bør banken kommentere hvordan dette er reflektert i bankens ICAAP, for eksempel ved at det er tatt hensyn til ved vurdering av strategisk risiko og/eller omdømmerisiko.

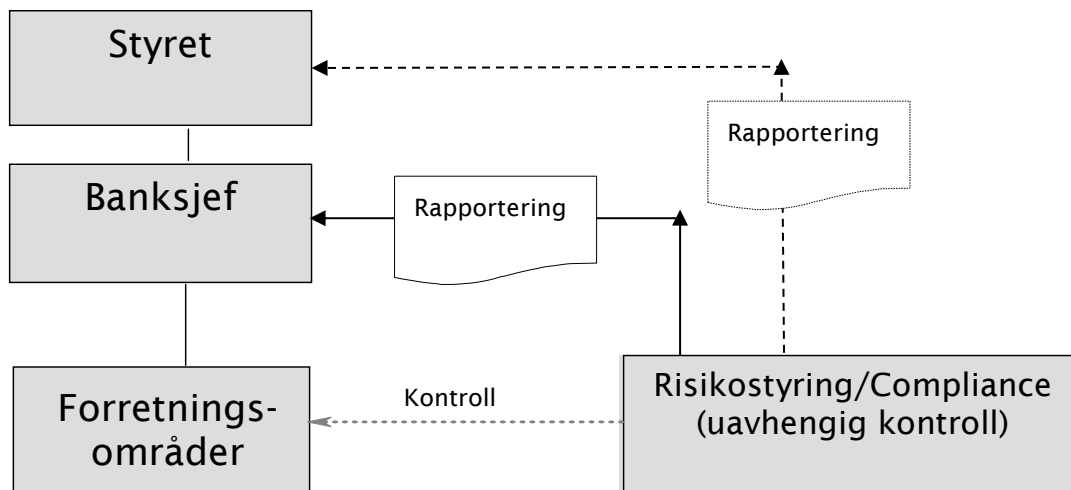
Styret har i policy for virksomhets- og risikostyring bl.a. gitt overordnede prinsipper for internkontroll. Policyen beskriver også organiseringen av viktige funksjoner, samt satt krav til helhetlig risikostyring. Her beskrives også styrets overordnede risikotoleranse, mens de konkrete rammene for kreditt-, likviditets-, markeds-, - og operasjonell risiko fastsettes i egne policydokumenter og retningslinjer.

Risikostyrings – og compliancefunksjonen

Banken har etablert en uavhengig risikostyringsfunksjon og compliancefunksjon. Risk Manager skal sikre at alle vesentlige risikoer i institusjonen er identifisert, vurdert, styrt, målt, og rapportert av de relevante organisatoriske enhetene. I tillegg kan Risk Manager fungere som en støtte for de ulike forretningsområdene innenfor risikovurdering og kontroll. Funksjonen skal bidra til at banken videreutvikler og implementerer et helhetlig rammeverk for risikostyring og internkontroll, som samsvarer med eksterne og interne krav. Risikostyringsfunksjonen skal særlig være en aktiv støtte i styrets arbeid med risiko, utvikling av risikostrategi, oppnåelse av mål innenfor fastsatt risikotoleranse mv., og skal involveres i beslutninger av betydning for bankens risikoeksponering og risikoprofil.

Bankens compliancefunksjon skal være forebyggende, rådgivende og kontrollerende rolle. Compliancefunksjonen skal bidra til at banken identifiserer, overvåker, tester og rapporterer om compliancerisiko. Funksjonens arbeid skal ha en risikobasert tilnærming med hensyn til hvor ressurser settes inn.

Banken har også fra og med 2019 etablert en ordning med internrevisjon. KPMG er valgt som bankens interne revisor.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen rapporterer til banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen. Funksjonen skal løpende vurdere, basert på faglig skjønn, om slik direkte rapportering til styret er nødvendig. Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen har møterett i styremøter og i møtene i ledergruppen.

Det utarbeides kvartalsvis rapporter til banksjef som omfatter alle forretningsområder. Rapportene skal inneholde status, utvikling og vurderinger på områdene risikostyring og compliance, og skal behandles av styret. Compliancefunksjonen skal i tillegg avgi årlig rapport som oppsummerer viktige complianceforhold i året som har gått, med hovedprioriteringer for året som kommer. I rapporten skal også compliancefunksjonen vurdere kompetansebehov og ressursbehov knyttet til funksjonens planlagte aktiviteter.

Fra og med 2019 har banken etablert en Internrevisjon ved innleie av KPMG og det er laget en revisjonsplan for 2019 vedtatt av bankens styre.

Årlig internkontrollgjennomgang/risikovurdering

Det utarbeides årlig en risikoanalyse av bankens virksomhetsområder fordelt på de vesentligste arbeidsprosesser, med analyse av risikoområder, vurdering av etablerte tiltak som skal redusere risikoen for at banken ikke når sine mål og beskrivelse av områder hvor det er behov for nye tiltak. For områder med vesentlig gjenværende risiko lages det en plan for etablering av nye risikoreduserende tiltak der dette er mulig. Tiltakene legges inn i bankens handlingsplan og presenteres for styret. I internkontrollgjennomgangen gjøres det også en vurdering av utformingen av bankens risikoreduserende tiltak og om tiltakene etterleves. Oppsummeringen av dette for hvert virksomhetsområde skal også legges frem for styret. Nedenfor viser tabell over overordnet risikomatrix, med mål for virksomhetsområdene og benyttede måltall.

Virksomhetsområde/prosess	MÅL for virksomhetsområde/prosess	Strategiske måltall /budsjett
0. BANK		
1. Strategi- og målprosess RAGNAR	Strategi- og målprosess som bidrar til å utvikle bankens markedsposisjon med god lønnsomhet og god soliditet.	Vekst Lønnsomhet / Kostnadsnivå Soliditet Kultur / Kompetanse
2. Kundeprosesser, breddesalg og andre inntekter TURID,KJELLAUG,RAGNALD,JOHAN,ANNE.	Kundeprosess som bidrar til god kundetilfredshet og tilfredsstillende markedsandel. Øke andel andre inntekter som ikke er rentebærende og kapitalkrevende til Eika snitt nivå.	Breddesalg Andre inntekter KTI Aktivitetsmål
3. Utlån RAGNALD	Utlånsvirksomhet som bidrar til god porteføljesammensetning, lønnsomhet og kapitaldekning i tråd med vedtatte budsjetter og strategier.	BM-andel/PM andel Overføringsgrad EBK Store utlånskunder; % og antall RKLporteføljesammensetning Mislighold
4. Innskudd og betalingsformidling JOHAN , KJELLAUG	Innskudds- og betalingsvirksomhet som bidrar til god lønnsomhet for banken, tilfredse kunder og en god finansieringsstruktur	Innskuddsdekn. med/uten EBK Store innskudd Innskuddssammensetning Lønnsomhet
5. Funding og likviditet ATLE	Langsiktig likviditetsstyring som sikrer at banken til enhver tid har tilstrekkelig likviditet med god kvalitet, og tilgang til likviditet.	Mål likviditet Mål for LCR Mål for NSFR Likviditetsindikator 1 Risiko
6. Regnskap og økonomistyring, kapitalstyring, IKT og anleggsmidler ATLE	Utarbeidelse og rapportering av regnskap med god kvalitet som skal benyttes som grunnlag for økonomistyringen i banken. Sikre banken god kapitaldekning, og kapital med tilstrekkelig god kvalitet basert på budsjetter/bankens utvikling. Sikre banken stabil drift gjennom god infrastruktur, god beredskap og etablerte handlingsplaner for kritiske hendelser.	Resultatutvikling, budsjett K/I Prognose tap Kapitalmål, Kapitalplan Egenkapitalavkastning
7. Organisasjon og personal TURID	Sikre at banken har et godt arbeidsmiljø, ansatte med tilstrekkelig kompetanse og riktig bemanning.	MTI Kompetanseplan Ressursplan
8. Svindel, hvitvasking, ran, trusler, mv. KJELLAUG	Redusere risikoen til et akseptabelt nivå for at banken blir utsatt for misligheter, psykisk og fysisk vold. God etterlevelse av rutiner rundt AHV slik at omdømmerisiko er lav.	Bevisstgjøring gjennom Eika-skolen, samt jevnlig tema på fagmøter.Øvelser ran / sikkerhet / brann Minimalisering risiko

Internkontrollrapport til styret har en verbal fremstilling av resultater av gjennomgangen og foreslåtte tiltak.

Risikotoleranse

Banken har definert sin risikotoleranse for følgende risikotyper:

Risikotype	Risiko- toleranse	Kommentarer
Kredittrisiko Med kredittrisiko forstås risiko for tap av hovedstol og renter samt risiko for ekstra kostnader knyttet til at bankens låne- og kredittkunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser iht. avtaler. Dette samtidig med at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kredittrisiko omfatter også tapsrisikoen knyttet til avgitte garantier for oppfyllelse av kunders forpliktelser.	<i>Lav/Moderat</i>	<i>Banken skal over tid ha en kredittvekst noe over markedsveksten. Andel BM-lån skal ikke overstige 30% i egen balanse. Andel PM lån overført til EBK skal ikke overstige 30% i en normalsituasjon. Geografiske områder for PM-/BM-kunder er avgrenset til vår region (Trondheimsregionen) eller med tilhørighet til vår region.</i>
Likviditetsrisiko Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine gjeldsforpliktelser. Likviditetsrisiko er også risikoen for at banken ikke kan refinansiere sin gjeld og/eller finansiere sin aktivitet uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på likvide eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.	<i>Lav</i>	<i>Banken skal ha likviditetsbuffer som definert i egen policy.</i>
Markedsrisiko Med markedsrisiko forstås risiko for tap som følge av svingninger i aksjekurser, kredittspreader, renter og valutakurser. Risiko for tap ved svingninger i aksjekurser og kredittspreader er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter, mens risiko for tap ved svingninger i valutakurser og renter både er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter og dens øvrige virksomhet.	<i>Lav</i>	<i>Banken skal i hovedsak plassere likviditetsbeholdningen i obligasjonsmarkedet/pengeområdene og som kan innfris innen 3 dager. Defineres detaljert i egen policy.</i>

Operasjonell risiko Med operasjonell risiko menes risiko for tap som følge av utilstrekkelige/sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette omfatter juridisk risiko, compliance risiko, belønnings/insentivrisiko og omdømmerisiko.	Moderat	<i>Banken skal innrette virksomheten slik at den i størst mulig grad unngår store tap knyttet til operasjonelle hendelse.</i>
Øvrige risikoer Forsikring	Lav	<i>Det skal ikke foreligge risiko utover operasjonell risiko knyttet til forsikring.</i>

7.2 Risikoanalyse og beregning av kapitalbehov

RISIKOANALYSE

Banken skal minst en gang i året ha en systematisk gjennomgang av alle vesentlige risikoer i banken. Gjennomgangen skal resultere i en risikoanalyse som omhandler de mest vesentlige risikoene og som samtidig gir en samlet vurdering av bankens risikosituasjon. Risikoanalysen skal inngå som en del av grunnlaget for ICAAP rapporten, som igjen er et grunnlag for utarbeidelse av strategiske planer for banken.

KAPITALVURDERING

Bankens metode for å beregne kapitalbehov tar utgangspunkt i minstekrav for kapitaldekning ihht. kapitalkravsforskriften for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko (pilar 1). I tillegg beregner banken internt kapitalbehov som går utover minstekravet basert på kvantitative og kvalitative risikoanalyser (pilar 2 tillegg). Finanstilsynet kan ut fra sin analysemodell sette pilar 2 tillegg som er høyere enn etter bankens egen vurdering.

Kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende. Dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må se på behovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer mv.

Bankens pilar 2-vurderinger gjennomgås av finanstilsynet ihht finansforetaksloven §14-6 (SREP-prosess). Som en del av SREP-prosessen fastsetter Finanstilsynet et individuelt pilar 2-krav for banken for risikoer som ikke, eller bare delvis, er dekket av pilar 1. Finanstilsynet er pliktig til å foreta en slik detaljert vurdering av bankens kapitalbehov hvert tredje år. Disse vurderingen blir basert på bankens innsendte kapital- og likviditetsvurderingsdokumentasjon og ut fra Finanstilsynets egne risikovurderinger. Finanstilsynet benytter egen SEBRA-modell til å beregne kredittrisiko for bankens driftsengasjementer. På grunnlag av tall for 2015 har Finanstilsynet funnet grunnlag for det samlede kapitalpåslaget for banken skal være 3,3%.

Banken har gjort ny kapitalbehovsvurdering basert på 2018-tall, gjort risikoreducerende tiltak, samt foretatt kapitalvurderinger etter ny metodikk som fremgår av Rundskriv 12/2016 (SREP-rundskrivet). Bankens internt vurderte kapitalkrav er beregnet til 1,7%. Finanstilsynet vil gjøre en ny SREP-vurdering i 2019.

7.3 Gjennomgang av bankens viktigste risikoer

7.3.1 KREDITTRISIKO

Bankens policy for kredittrisiko beskriver krav, rammer, organisering mv. på området kredittrisiko. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer. Banken har etablert en fullmaktsstruktur ved innvilgelse av lån og kreditter, og har etablert en kredittkomité bestående av banksjef, ass. Banksjef og kredittsjef for større kredittsaker og alle nye bedriftsengasjement. Risk manager har møterett her.

Lån og kreditter gis bare til personer og selskap som har evne og vilje til å betjene sin gjeld med løpende inntekter / inntjening fra sin virksomhet. Banken benytter systemet PM-rådgiver til å beregne kundens evne til å betjene gjelden (likviditetsoverskudd) med utgangspunkt i inntekter, renter og avdrag, samt normer på utgifter i en husstand, men dog justert for faktiske forhold. Kundens evne til å tåle likviditetssvingninger på kort og lang sikt skal også tillegges vekt.

Alle lån og kreditter etableres som hovedregel med første prioritet i betryggende sikkerhet. Banken har retningslinjer som definerer hvilke verdier av de ulike sikkerhetstyper banken legger til grunn for å vurdere sikkerhetsdekningen av et engasjement.

Ved innvilgelse av boliglån følger banken «Forskrift om krav til nye utlån med pant i bolig», boliglånsforskriften.

Banken har etablert rammer basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for kredittområdet. Endringer i kredittstrategi og vesentlige brudd på rammer kan gi grunnlag for å endre vurdert kapitalbehov i pilar 2. Det er ikke gjennom året avdekket denne type hendelser.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2018:

Kredittrisiko		
Segmentandeler	31.12.2018	Ramme
Andel utlån til BM (ekskl. EBK)	✓ 27,7 %	35,0 %
Andel PM- lån overført til EBK	✓ 24,5 %	30,0 %
Bransjer (BM)	31.12.2018	Ramme (Mkr)
Eiendomsdrift (70%)	✓ 1.242	1.469
Bygg og anlegg (20%)	✓ 295	420
Eksponering "uønsket" bransje	15	
Store engasjement - konsolidert	31.12.2018	Ramme (Mkr)
Sum 20 største engasjement (60%)	✓ 1.082	1.259
Største enkeltengasjement (10%)	✗ 113	97
Porteføljekvalitet utlån (PM og BM)	31.12.2018	Ramme
RKL-klasse 8-10 - PM	✓ 284	367
RKL-klasse 8-10 - BM	✓ 723	892
Misligholde eng. over 90 dg	✗ 76	40

Banken har ved årsskiftet 2 engasjement over 10% av ansvarlig kapital, der det ene av disse ble innfridd i januar 2019. At banken har et engasjement over 10%, men innenfor 15% er akseptabelt i forhold til policy. Likevel blir dette rapportert i risikorapport som avvik for informasjon til styret. Dette er derfor ikke et brudd som har konsekvenser.

Misligholdte engasjement over 90 dager er pr. årsskiftet er høyere enn bankens mål. Dette skyldes at 2 større enkeltengasjement er i uorden og som banken har vært kjent med over lengere tid. Begge disse og hoveddelen av de andre misligholdte engasjementene er sikret på en måte som medfører liten tapsrisiko for banken.

7.3.2 LIKVIDITETS- OG FINANSIERINGSRISIKO

Bankens policy for likviditetsrisiko fastsetter krav og rammer for styring av bankens likviditetsrisiko.

Bankens likviditetsrisiko skal være lav. Dette innebærer at banken skal være forsvarlig og langsiktig finansiert. Banken skal også ha en likviditetsbuffer som sikrer tilgang på finansiering i krisesituasjoner.

STYRING AV LIKVIDITETSRIKSIKO

De daglige likviditetssvingningene følges opp gjennom overvåking av bankens posisjon i NICS og bruk av trekkrettigheten i DNB. Det rapporteres på status eksponering i forhold til fastsatte rammer kvartalsvis til bankens styre.

Banken har en spredt forfallsstruktur på innlånene. Samlet forfall på bankens langsiktige finansiering i ett enkelt kalenderår skal ikke overstige 10% av bankens forvaltningskapital. Innenfor kalenderåret skal

finansieringen fordeles slik at maks 5 % av bankens forvaltningskapital forfaller innenfor et kvartal. Vi har de nærmeste årene 2-3 forfall pr. år.

Bankens innskuddsmasse styres med rammer for største enkeltinnskudd, 10 største innskudd og 20 største innskudd. Banken har også redusert risikoen på innskuddssiden gjennom å fastsette egen ramme for samlet innskudd fra Melhus kommune, samt Heimdal Eiendomsmegling.

EBK benyttes som finansieringskilde for boliglån og det er fastsatt ramme for maksimal andel av samlede personmarkedslån som kan overføres til Eika Boligkreditt samt krav til minimum portefølje som skal være klargjort for overføring til EBK. Vi er pr. i dag langt under maksnivå.

Banken har p.t. god tilgang til ordinære fremmedkapitalkilder (innskudd, innlån fra verdipapirmarkedet, innlån fra andre banker). Med bakgrunn tidligere erfaringer, samt forventninger til bankens økonomiske resultater og kapitaldekning, forventer banken ikke at markedet for finansiering skal bli særskilt utfordrende i nærmeste fremtid. Vi ser at vi har en god «standing» i markedet ut fra at vi får priser som er bedre enn det ratingen skulle tilsi, samt at det tar kort tid å skaffe obligasjonslån i størrelsesorden 150 – 200 mill.

Ramme for LCR

Banken har ved årsskiftet en LCR på 142%, mot et internt krav på 110. Banken skal ha til enhver tid ha en LCR som tilfredsstillende kravet fra myndighetene.

Ramme for NSFR

Banken har pr. dato en NSFR på 111 %. Banken skal ha til enhver tid ha en NSFR som tilfredsstillende kravet fra myndighetene. Banken har p.t. ikke satt en ramme for nivået på NSFR, men styret vil beslutte dette og eventuell tilpasning når myndighetene har fastsatt krav til NSFR i Norge.

Rammer for likviditetsindikator 1 og 2

Banken har pr dato en konsolidert likviditetsindikator 1 på 107 og en likviditetsindikator 2 på 115. Dette er over nivået på henholdsvis 106 og 111 som er satt som mål for banken.

STRESSTESTING AV BANKENS LIKVIDITETSRISIKO

Banken gjennomfører kvartalsvis stresstest av likviditet og det er satt et minstekrav til overlevelsestid på 6 mnd. uten ny ekstern finansiering i et stressscenario som er en kombinasjon av en generell krise og en bankspesifikk krise. Det er heller ikke hensyntatt at tiltak i beredskapsplan er satt i verk.

Bankens beredskapsplan for likviditetskriser er et vedlegg til bankens likviditetspolicy. Planen inneholder konkrete tiltak som skal igangsettes i en krisesituasjon for banken, og mulig likviditetsinngang knyttet til tiltakene er beskrevet med kilde og beløp.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2018

Likviditetsrisiko			
Stresstest likviditet		31.12.2018	Ramme
Antall mnd. mulig drift uten ekstern finansiering ved stress	✓	12,0	6
Likviditetsbeholdning	✓	873	565
Låneadgang Norges Bank	✓	175	150
Innskudd / utlån		31.12.2018	Min.krav
Innskuddsdekning	✓	72 %	70 %
Innskuddsdekning II	✓	58 %	55 %
Største innskudd		31.12.2018	Ramme (Mkr)
- Det største innskudd (5%)	✓	108	269
- De 10 største innskudd (20%)	✓	768	1.078
- De 20 største innskudd (30%)	✓	1.155	1.616
Forfall på funding i forhold til FVK		31.12.2018	Ramme
Langsiktig funding	✓	83 %	75 %
Forfall innenfor 1 år (10%)	✓	394	866
Forfall innenfor neste kvartal	✓	193	433
Snitt løpetid funding	✓	2,3	2-3
Netto marginal funding	✓	-12 %	5 %
Fremmedfinansiering	✓	26 %	35 %
Likviditetsindikatorer		31.12.2018	Ramme
Liquidity Coverage Ratio (LCR)	✓	142 %	110 %
Likv.ind. 1 ekskl EBK	✓	107 %	106 %
Likv.ind. 2 ekskl EBK	✓	112 %	111 %
Kortsiktig trekkrett i DNB	✓	3 %	3 %

Bankens likviditetssituasjon er god og den faktiske likviditetssituasjonen er innenfor vedtatte rammer.

Det vurderes at eventuelle svakheter i likviditetsstyring eller økt likviditetsrisiko, dvs. risiko for at banken ikke får ny finansiering/refinansiering er den største risikoen for en bank og som kan medføre at banken må sette i verk beredskapsplaner eller i verste fall stanse all normal drift. Derfor har oppfølging av tilstrekkelig og god kvalitet på likviditet en høy prioritet i banken. Kvalitet og sikkerhet på likviditet prioriteres i stedet for avkastning. Omdømmerisikoen er sterkt knyttet til likviditetsrisikoen og blir også prioritert.

7.3.3 MARKEDSRISIKO

Bankens policy for markedsrisiko fastsetter rammer for tillatte instrumenter, renterisiko og valutarisiko. Disse er basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for markedsområdet. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer.

Bankens markedsrisiko skal være lav. Banken har i sin markedspolicy etablert rammer basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for markedsområdet. Her fastsettes rammer for tillatte instrumenter, renterisiko og valutarisiko. Banken har små eller ingen rammer for investeringer med høy risiko. Hele rammen kan benyttes til plasseringer i OMF, fylkeskommunale- eller statspapirer. Det kan plasseres uten begrensning i korte norske statspapirer.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2018

Markedsrisiko		
Portefølgestørrelser	31.12.2018	Ramme (Mkr)
Aksjer og egenkapitalbevis	✓ 1,0	10
Enkeltplassing i aksjer/egenkapitalbevis	✓ 1,0	2
Ansvarlig lån/fondsobligasjoner tot. port.	✓ 0,0	0
Enkeltplassing i ansv.lån/fondsobl.	✓ 0,0	0
Durasjon	✓ 0,1	1
Pengemarkedsfond (max pr. fond)	✓ 73,0	80
Eksponering pr. låntaker (obl. porteføljen)	OK	-

7.3.4 OPERASJONELL RISIKO

Bankens strategi for operasjonell risiko fastsetter nivået for operasjonell risiko. Risikotoleransen er moderat. Banken skal innrette virksomheten slik at den i størst mulig grad unngår store tap knyttet til operasjonelle hendelser. Det er ikke registrert hendelser eller kundeklager som medfører vesentlige økonomiske tap siste år.

7.3.5 STRATEGISK RISIKO

Banken har strategisk eierskap i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS, i lag med 68 andre selvstendige banker. Eierskapet medfører direkte fradrag i ansvarlig kapital pga at investeringene overstiger 10% av bankens rene kjernekapital.

Banken har i tillegg strategisk eierskap i Heimdal Eiendomsmegling AS og Melhus Regnskap AS. Eierandelen i Heimdal Eiendomsmegling AS er 41,45%.

7.5 Mål på kapitaldekning

Med bakgrunn i dette har styret vedtatt minimumsmål for både ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital for de kommende tre år. Minimumsmålene er slik at banken har en tilfredsstillende margin ned mot summen av pilar 1 krav, internt beregnet pilar 2 tillegg og samlede bufferkrav. I tillegg må banken hensynta det som antas å være markedets forventning til kapitalnivå.

Bankens minimumsmål er vist i tabellen nedenfor:

	Myndighets- krav pr 31.12.2018*	Bankens interne mål	Bankens kapitaldekning pr. 2018
Ren kjernekapital (eierbeviskapital og tilbakeholdt overskudd)	15,3%	16,0%	17,1%
Ansvarlig kapital (Ren kjernekapital med tillegg av fondsobligasjoner og ansvarlig lån)	18,8%	19,0%	21,4%

** Inkludert i myndighetskravene er en motsyklisk kapitalbuffer på 2,0% pr 31.12.2018. I tillegg er medtatt Pilar 2-tillegg fastsatt av Finanstilsynet den 21.11.2016 til 3,3%. Motsyklisk kapitalbufferen økes til maksimalt 2,5% pr. 31.12.19..*

Det er ikke kjent hva markedet krever, men vi må hensynta det som antas at markedet forventer til kapitalnivå i banken. Vi har i Eika-sammenheng vært en bank som i snitt har hatt noe lav kapitaldekning, men godt over lovkravene. Vi har likevel en god «standing» i markedet og har aldri hatt problemer med å skaffe likviditet eller kapital. I tillegg er dette til priser som er bedre enn hva bankens rating skulle tilsa. I tillegg er vi i motsetning til mange andre eika-banker en bank som har egenkapitalbevis notert på børsen.